

ДАН СЛОВЕНСКЕ ПИСМЕНОСТИ И КУЛТУРЕ

Дан Ћирила и Методија, односно **Дан словенске писмености и културе** је празник који се обележава 24. маја, као успомена на дело, рад и заовставштину просветитеља и мисионара, културних и политичких дипломата, браће Ћирила и Методија.

На овај начин подсећамо се на значај њихове просветитељске мисије са којом смо поставили темеље писма, језика, писмености и културе уопште.

Ћирило и Методије рођени су у Солуну; Константин Ћирило 827. или 828. године а Методије 815. или 820. године. Сматра се да су били грчког порекла. Научили су словенски дијалекат, јер је локално становништво у њиховом окружењу било словенског порекла. У Солуну су провели највећи део своје ране младости. Ћирило се школовао на царском двору, а образовање је стекао на филозофским и теолошким студијама. Познавао је хебрејски и арапски језик. Методије је 856. године отишао да живи у манастиру на простору Мале Азије. Након неког времена у исти манстир дошао је и његов брат Ћирило. На простору јужне Русије одлазе у мисионарство 860. године. По повратку из Русије, Ћирило ради на Високој школи, а његов брат Методије враћа се монашком животу и постаје игуман.

Моравски кнез Растислав и његово посланство учили су потребу за свештеницима и епископима којима би задатак био проповедање хришћанства и словенског језика. Требало је ојачати самосталну моравску цркву која ће бити сачињена од домаћег свештенства, са употребом сопственог литургијског језика. И управо се због тога моравски кнез Растислав обратио за помоћ византијском цару да му пошаље учене људе који ће међу Словенима ширити хришћанство и писменост. Визанантијски цар Михаило око 863. године шаље солунску браћу Ћирила и Методија који су се за овај задатак добро припремили. Један од најважнијих задатака било је састављање првог словенског писма – **глагољице**. Пре поласка Ћирило и Методије превели су неопходне библијске књиге са грчког на **словенски језик**. Тако је настао први словенски књижевни језик чиме су постављени темељи словенске књижевности.

ПРВО СЛОВЕНСКО ПИСМО

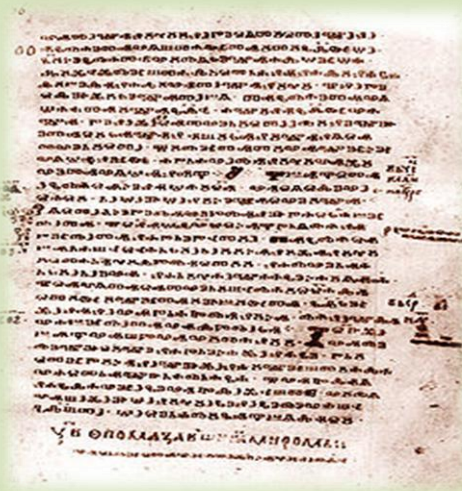
ⱁ	A	1	ⱏⱏ	Ð	30	Ϝ	F	500
ⱂ	B	2	ⱎ	K	40	ⱃ	H	600
ⱃ	V	3	ⱏⱏ	L	50	ⱄ	(O)	700
ⱄ	G	4	ⱏ	M	60	ⱅ	(Š)Ć	800
ⱅ	D	5	ⱆ	N	70	ⱆ	C	900
ⱆ	E	6	ⱇ	O	80	ⱇ	Č	1000
ⱇ	Ž	7	ⱈ	P	90	ⱈ	Š	
ⱈ	Dz	8	ⱉ	R	100	ⱉ	(poluglas)	
ⱉ	Z	9	ⱊ	S	200	ⱊ	JA, (I)JE	
ⱊ	(I)	10	ⱋ	T	300	ⱋ	Ju	
ⱋ	I	20	ⱌ	U	400	ⱌ	J	

УГЛАСТА ГЛАГОЉИЦА

СТАРΟΣЛОВЕНСКИ ЈЕЗИК представља први књижевни језик свих Словена. Настао је на основу говора македонских Словена из околине Солуна, али никада није био говорни језик.

ГЛАГОЉИЦА је прво словенско писмо настало по угледу на грчко. Постојала је обла и угласта глагољица, настала од речи *глаголати* што значи говорити. У српским крајевима глагољицу је заменила **ћирилица** а у западним крајевима **латиница**.

Маријино јеванђеље

Зографско јеванђеље

Делатност Ћирила и Методија проширила се тако да су временом имали све већи број ученика.

Приликом посете Риму, Ћирило се разболео и убрзо и умире. Сахрањен је по жељи брата Методија у цркви Светог Климента. Мошти су му положене у бетонски саркофаг и од тада су место ходочашћа великог броја Словена. Папа је одобрио рад Методију и поставио га за архиепископа панонског и моравског. Столовао је према неким тумачењима у данашњој Сремској Митровици. Тамо је пред крај живота превео Библију. Све до своје смрти 885. године ширио је хришћанску веру међу Словенима у Моравској. Сахрањен је у саборној цркви у Велеграду.

Након његове смрти у Моравској је словенска литургија била забрањена а његови ученици су прогнани. Неки су пали у ропство док су неки успели да се склоне у Бугарску, Македонију, Рашку и Далмацију где су наставили свој рад.

Пошто је глагољица била тешко и компликовано писмо за учење, ученик Ћирила и Методија, Климент Охридски саставио је ново и једноставније писмо – **ћирилицу** која је добила име по његовом учитељу Ћирилу. Настала је по угледу на грчко писмо крајем 9. и почетком 10. века. Ћирилица се још назива и Азбука по почетним словима(аз, буки).

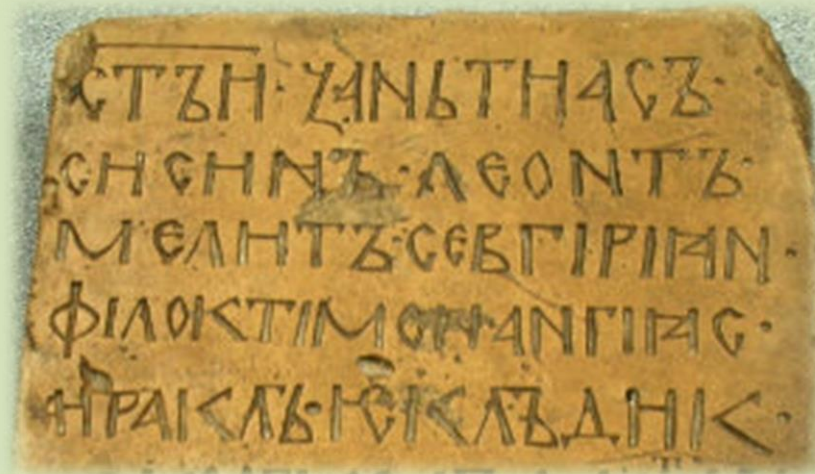
Аа Бб Вв Гг Дд Ее Жж Зз/Зз Ии Іі/Іі
Ћћ Кк Лл Мм Нн Оо Пп Рр Сс Тт Фф/Фф
Ѡѡ Ѡѡ Хх Уу Уу Цц Чч/Чч Шш
Ъъ Ыы/Ыы Ьь Ьь Ьь Ьь Ьь Ьь Ьь Ьь
Ѣѣ Ѥѥ Ѧѧ Ѩѩ Ѫѫ Ѭѭ Ѯѯ Ѱѱ

До 12. века у употреби су била оба писма а од 12. века, ћирилица је у потпуности потиснула глагољицу. Срби су ћирилицу прихватили у 11. веку. **Мирослављево јеванђеље** које је написано на пергаменту лепим, крупним ћириличним словима и украшено стилизованим минијатурама у боји и злату, најстарија је и најлепша српска књига средњег века.

Мирослављево јеванђеље

Темнићи натпис – настао је у 10. или 11. веку. Писан је ћирилицом и одликује се лепотом уклесаних слова.

Темнићки натпис

Данас, у 21. веку, Словени су група народа која насељава око 35% територије Европе и велики део Азије.

Руси, Бугари, Македонци, Украјнци, Чеси, Словаци а одскора и ми Срби славио дан светих Ћирила и Методија као Дан словенске писмености и културе.